

А. П. Буряк, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **О. С. Сакун**, д-р екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського біліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

БЮДЖЕТУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ключові слова: бюджетування, податки і збори, податкові платежі, діяльність підприємства, зовнішні та внутрішні фактори.

Згідно з податковим законодавством України суб'єкт господарювання повинен сплачувати низку податків і зборів, відповідно до обраної системи оподаткування. Їх сплата, у свою чергу, знижує дохід підприємства і таким чином впливає на результат його діяльності. Тому при плануванні та прогнозуванні стану підприємства в майбутніх періодах окрему увагу приділяють бюджетуванню податків і зборів.

Бюджетування – це «система планових розрахунків із використанням взаємопов'язаних бюджетів підприємства, спрямована на визначення планової суми податкових платежів, що підлягають сплаті в наступних податкових періодах» [2]. У різні часи його досліджували М. Кизим, Д. Бутов, С. Голова, Г. Кириєнко, В. Карпова, К. Ковальчук, Т. Єфименко, В. Загорський, Н. Левченко, М. Шамсієва, О. Тищенко та інші.

Від ефективності бюджетування податків і зборів на підприємстві залежить результативність податкового планування. Останнє своєю чергою спрямоване на організацію діяльності підприємства таким чином, щоб мінімізувати податки та збори, необхідні до сплати. Таким чином, одним із важливих завдань є правильність розрахунків відповідно до методів податкового бюджетування (див. табл.).

Таблиця

Напрями податкового бюджетування

Метод бюджетування	Результат	Формула розрахунку	Умовні позначення
Розрахунок нарахованих податків	Розрахована сума податку необхідна для майбутнього розрахунку податкових платежів і розробки графіків розрахунків з бюджетом для уникнення штрафних санкцій.	$Pc = (Bo - Bn) * Sp - Pp$	Пс - податок до сплати; Бо - база до оподаткування; Бн - сума, що не оподатковується; Sp - ставка податку; Pп - податкові пільги.
Розрахунок податкових платежів	Розрахована сума податкових платежів необхідна для майбутнього розрахунку податкової заборгованості, а також визначення повної суми, необхідної до сплати в бюджет в даному періоді.	$Vp = Pc - Asp + Vr + Amp$	Vп - виплати з податків; Asp - раніше сплачені аванси з податків; Vr - виплати відповідно до графіків погашення реструктуризованої заборгованості, пені та штрафів; Amp - аванси з податків у рахунок майбутніх періодів.
Розрахунок податкової заборгованості	Розрахунок податкової заборгованості дозволяє спрогнозувати можливі нарахування штрафів та пені, розробити план з поступового погашення податкової заборгованості.	$Zk = Zpp + Np - Zp - Vp$	Zк - заборгованість на кінець періоду; Zпп - заборгованість на початок періоду; Zр - реструктуризована заборгованість.

Джерело: складено авторкою на основі [1-3].

Бюджетування податків і зборів дозволяє завчасно визначити суму, необхідну до сплати для розрахунку з бюджетом. Таким чином можна спрогнозувати майбутні витрати й почати пошук додаткових джерел фінансування з метою підтримання фінансової стабільності підприємства. При цьому бюджетування дозволяє розробити календар, в якому прописано суми та граничні строки сплати податків для уникнення утворення податкової заборгованості.

До того ж фактичні показники щодо податків і зборів у звітному періоді можна порівняти з прогнозованими. Це дозволить виявити негативну дію зовнішніх та внутрішніх факторів на величину податкових платежів та мінімізувати їх вплив [2]. При цьому, проаналізувавши зовнішні фактори впливу (наприклад, зміни податкового законодавства), підприємство має змогу скоригувати власну податкову політику з метою мінімізації майбутніх податкових платежів, а також врахувати зміни при бюджетуванні податків і зборів у наступному періоді.

Список використаних джерел: 1. Податкове бюджетування на підприємстві. *Навчальний сайт ХНАДУ*. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjGrKjwXv7zAhXv-SoKHUpfB6wQFnoECAQQA&url=https%3A%2F%2Fdl.khadi.kharkov.ua%2Fmod%2Fresource%2Fview.php%3Fid%3D39088&usq=AOvVaw0RvmJbDY86z868zSGfFsc4>. 2. Податковий менеджмент: підручник / Ю.Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова. Київ: Знання, 2008. 525 с. 3. Шпомер Т. О., Куриця А. В. Особливості організації податкового бюджетування на підприємстві. *Інновації в обліково-аналітичному забезпеченні та управлінні фінансово-економічною безпекою в умовах дііджиталізації*: IX Міжнародна науково-практична конференція (12–13 листопада 2020 р., м. Харків). Харків, 2020. С. 217-221.

УДК 658

Р. А. Дубовик, здобувач вищої освіти гр. ФАМ-191

Науковий керівник: **О. Ю. Акименко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЗА КЛАСИКАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Ключові слова: податкова політика, принципи, система оподаткування, податки.

Створення в країні ефективної податкової системи є однією з найважливіших цілей державної податкової політики, адже від утилітарного вираження державної політики в сфері оподаткування залежить адаптація потреб та перспектив держави і громадян-платників податків, створення оптимального балансу між публічними та приватними інтересами у сфері податкових відносин.

Саме за рахунок сформованих принципів податкової системи, на яких вона ґрунтується та які виступають системоутворюючими чинниками при побудові податкової системи, можливо вирішити широке коло проблем практичного, державно-управлінського та науково-теоретичного характеру.

В основі принципів більшості сучасних податкових систем світу лежать критерії ефективності оподаткування, вироблені теорією податків за багатовікову історію свого розвитку. Саме Адам Сміт, А. Ватер, Томас Мальтус, Давид Рікардо, Джордж Мілль, Жан-Батіст Сеєм, Джон Стюарт Міл та інші вклали вагомий внесок у створення основних правил податкової політики.

Класик політичної економії, засновник теорії виробництва та розподілу А. Сміт подарував світові велику кількість наукових праць, серед яких фундаментальна робота – «Дослідження про природу та причини багатства народів», що принесла із собою той самий стержень оподаткування, з якого розпочалися дослідження та визнання основних принципів в економічній діяльності. Саме пропорційність оподаткування, справедливість, визначеність та зручність стали тими ґрунтовними принципами оподаткування, які сформульовані ще А. Смітом та покладені в основу сучасної податкової системи.

За ствердженням А. Сміта, громадяни повинні здійснювати платежі на користь держави пропорційно своєму доходу. Податок, його розмір, строк сплати, спосіб платежу повинні бути чітко визначеними і зрозумілими для платника. Автор зазначав, що податок необхідно